

VIRGINIJUS GRIGUTIS: “SIEKIS - PADĖTI IŠLAIKYTI RYŠĮ SU LIETUVA”

Paskutinį 2014 m. vasaros sekmadienį, rugpjūčio 31 d., naujasis Lamperthaimo (Lampertheim, Vokietija) katalikų parapijos vikaras dr. Virginijus Grigutis koncelebravo savo pirmąsias šv. M išias naujojoje parapijoje. Hiutenfeldo (Hüttenfeld) Jėzaus Širdies bažnyčioje tikinčiųjų bendruomenei naująją dvasininką iš Lietuvos pristatė ilgametis Lamperthaimo bažnyčios klebonas Peteris Hammerichas. Kunigas talkins Lamperthaimo parapijos sielovadoje, švęs šv. Mišias su vietiniais lietuviais katalikais, rūpinsis Vasario 16-osios gimnazijos sielovada bei vyresnių klasių mokiniams dėstys tikybą. Apie

akademinį ir pastoracinį kelią, patirtį su užsienio lietuviais bei naujajame darbe laukiančius iššūkius – interviu su dr. Virginijumi Grigučiu.

Prieš atvykstant į Vokietijos lietuvių bendruomenę ir Vasario 16-osios gimnaziją jums teko studijuoti ir darbuotis Italijoje ir Lietuvoje. Papasakokite apie šią veiklą ir apie pasirinktą dvasininko kelią.

Kelias iki Vokietijos gana ilgas. Gimiau ir užaugau Šakių rajone, Zanavykijoje. Baigęs Liepalotų pagrindinę mokyklą ir galvodamas, kad esu jau gana suaugęs – buvau 16 metų – išvažiavau studijuoti į Kauną. Čia baigiau maisto pramonės aukštesniąją mokyklą, įgijau brandos atestatą ir ruošiausi stoti į Kauno technologijos universitetą. Jau buvau pateikęs dokumentus ir priimtas, rudenį reikėjo vykti į Kauną ir pradėti studentišką gyvenimą. Bet čia įvyko pasikeitimas.

Po vieno pokalbio su labai artimu žmogumi apsisprendžiau į universitetą negrįžti ir visų nuostabai stojau į Kunigų seminariją. Niekas to tikrai nelaukė ir nesitikėjo. Pirmiausia apie tai pasakiau močiutei, paskui tėvams, platesniam pažįstamų būriui.

Žinoma, tai nebuvo vien tik tas pokalbis, kuris padarė įtaką mano apsisprendimui, bet jis buvo paskutinis, lemtingas taškas. Manau, kad pašaukimo kunigybei daigai gimė ir brendo dar vaikystėje. Pamenu tokį kuriozinį atvejį – gūdžiu sovietmečiu, kai buvau penkerių ar šešerių, į mūsų namus buvo atvykę žurnalistai, vyko pokalbis ir, jiems paklausus, kuo užaugęs norėtų tapti jauniausias sūnus, atsakiau: „Kunigu“. Tuo metu visi tik šyptelėjo, palaikė tai juoku, bet laikraštyje vis dėlto išspausdino: „Jauniausias nori būti kunigu.“ Žvelgdamas retrospektyviai dabar aš suvokiu, kad tai buvo pradžia – vaikiška svajonė, kuri ne iš karto tapo realybe. Buvau pasirinkęs visai kitą kelią, galvojau, kad eisiu kita linkme, bet tas minėtas pokalbis leido suprasti, kad mano kelias yra kunigystė. Nuostabu ir slėpinga, kaip Dievas kartais veda per žmones.

Praleidau penkerius studijų metus Kunigų seminarijoje. Tai buvo perversmų laikas – filosofinės krypties studijas pradėjome tuometinėje Kauno diecezinėje seminarijoje, o baigėme jau atkurtą Katalikų teologijos fakultetą.

Po studijų prasidėjo mano, kaip kunigo, tarnystė. Pašventintas diakonu išvykau į Šv. Kazimiero parapiją Alytuje. Čia darbavausi diakonu bei dėščiau tikybą, filosofiją ir lotynų kalbą. Alytuje teko pabūti gana trumpai – 1999 m. kovo 21 d. buvau pašventintas kunigu ir vyskupas man pasiūlė vykti į Popiežiškąjį Grigaliaus universitetą Romoje studijuoti Biblinę teologiją. Nors man, nemokančiam italų kalbos, tai buvo nemažas iššūkis, labai apsidžiaugiau ir sutikau. Išvykau į Romą ir pradėjau studijas, kurios truko trejus metus. Be italų, reikėjo išmokti hebrajų, graikų kalbas, kad būtų įmanoma išsamiai gilintis į studijas.

2013 m. apgynėte disertaciją tema „Liaudiškasis pamaldumas Lietuvoje: tradicija, kontekstas, atnaujinimas“. Kaip pasirinkote šią temą ir kaip sekėsi ją plėtoti?

Kelias į daktarata būvo sunkus. Atrodo, kad idėja aiški, bet pradėjęs dirbti, kartais atsimušdavau į sieną. Nagrinėdamas pasirinktą temą disertacijoje apsiribojau sovietmečio laikotarpiu. Bet tai nebuvo istorinė analizė; bandžiau pažvelgti į pamaldumą kaip į tradiciją – jos ištakas, vystymąsi, aktualumą. Liaudišką

pamaldumą ir raktinius jo aspektus – tradiciją, inkultūrizaciją ir atnaujinimą – nagrinėjau kaip kultūrinį ir religinį fenomeną. Apsistočiau ties trimis – kryžiaus, Marijos ir šventųjų – kultais. Jie yra tai, kas savita lietuvių mentalitetui ir savimonei, tai įaugę į mūsų kultūrą, yra tapę mūsų identitetu, savastimi. Tema labai plati, todėl reikėjo atrasti ribas. Šaltiniai buvo labai riboti, teko daug padirbėti archyve. Užtruko ir vertimas į italų kalbą bei redagavimas.

Darbas yra publikuotas italų kalba, bet norėtuši jį padaryti prieinamą ir lietuviams, todėl radęs laiko šia tema planuoju parašyti keletą straipsnių. Manau, kad tai būtų aktualu Lietuvos akademinei ir teologinei bendruomenei, mat darbas nebuvo vien teorinis, bet ir praktinio pastoracinio pobūdžio. Remiantis išvadomis galbūt net būtų galima kurti programas, dirbti ta kryptimi. Paskutiniame, svarbiausiame darbo skyriuje kalbu apie praktinius dalykus, pvz., kaip tą tradicijos atnaujinimą įgyvendinti. Vienas iš bazinių punktų yra edukacija ir ugdymas, nes tradicija yra mokoma, perduodama. Antrasis punktas būtų tarnystės, sukuriamos tos tradicijos puoselėjimui.

Vienas iš tarnystės modelių galėtų būti praktinė piligrimystė. Ji labai keičia ir formuoja žmogų, sociologų yra net lyginama su afrikietiškais iniciacijos ritualais. Leisdamasis į kelionę, pvz., į Santjago de Kompostelą (Santiago de Compostela) ar Kryžių kalną, turėdamas religinę motyvaciją ar kitokią tikslą, eini ir keitiesi. Žmogus susitinka su kitais žmonėmis, Dievu, ir tai keičia. Keliaujant grupėmis taip pat puoselėjami ir bendruomeniški santykiai, individas išgyvena labai intymų, nekasdienišką, nestruktūruotą santykį su kitu. Taigi, piligrimystė tuo pačiu yra ir pasikeitimas, ir bendrystė, šventimas ir džiaugsmas, gražių patirčių išgyvenimas.

Papasakokite apie jūsų patirtį su užsienyje gyvenančiais lietuviais: ar skiriasi tikėjimo vaidmuo užsienyje ir Lietuvoje gyvenančių tautiečių, senosios bei naujosios kartos gyvenime? Kaip gyvenant užsienyje tikėjimas siejamas su tautiniu sąmoningumu?

Italijoje man teko bendrauti su Romos lietuvių bendruomene, kuri, kaip ir visa Italijos lietuvių bendruomenė, nėra didelė. Šv. Kazimiero kolegija, panašiai kaip ir Romuvos sodyba, sovietmečiu buvo simbolinė lietuvių ambasada, ir šiandien ji yra lietuvių susibūrimo vieta, čia vyksta įvairūs renginiai, religinės šventės, lietuvių bendravimas. Būdamas studentu, kiek galėdamas juose dalyvaudavau. Labai gražus ir glaudus bendradarbiavimas buvo puoselėjamas su Lietuvos ambasada. Taip pat teko daug bendrauti su italų bendruomene, susipažinti su jų pastoraciniu

gyvenimu. Teko įsitraukti į organizacijos „Kirche in Not“ veiklą, keliauti po parapijas ir rinkti lėšas. Ši organizacija daug finansiškai padėjo ir Lietuvai – rėmė bažnyčių atstatymą, pastoracinių centrų veiklą.

Atsižvelgiant į faktą, kad užsienyje yra vis didesnis lietuvių kunigų poreikis, galima daryti išvadą, kad tikėjimas vis dar turi nemažą vaidmenį tarp emigrantų. Pavyzdžiui, tarp senosios kartos Šiaurės Amerikoje gyvenančių emigrantų turime šiek tiek kitokią situaciją nei Europoje, ten tikėjimas labai glaudžiai siejamas su tautiškumu, lietuvių bendruomenės buriasi aplink parapijas, žmonės vadovaujasi nuostata: „Jeigu esu lietuvis, esu katalikas“. Ši nuostata nebūtinai vaidina lemiamą vaidmenį naujai emigrantų kartai, čia galima pastebėti tam tikrą takoskyrą tarp religijos ir tautiškumo. Žmonės šiais laikais gali sieti ir kiti dalykai: pavyzdžiui, meilė krepšiniui, drauge švenčiamos Joninių šventės. Šiais laikais galbūt labiau jungiamės kultūros pagrindais. Bet tikėjimas buvo ir lieka svarbus. Jis kaip siūlas, kuris visą gyvenimą sieja su tėvais. Kas atsitinka, kai žmogus palieka savo aplinką, šeimą, gimtinę? Jam reikia ryšio. Nes naujoje aplinkoje, ypač šiais laikais, žmogus tarsi plaukioja, gali pasimesti, ištirpti. Todėl žmogus nori ir ieško ryšio su sava aplinka. Integruotis į gyvenamos šalies parapiją dėl kalbos ar kultūrinių priežasčių kartais nėra lengva. Todėl, manau, sava kalba praktikuojamo tikėjimo vaidmuo yra svarbus.

Daugelis iš mūsų turime sovietinę patirtį, kuomet religija daugeliu atveju buvo išstumta, sukurti mitai, iš dalies egzistuojantys dar ir šiandien. Bet žmogus vis tiek išlieka religingas, jis kelia žmogiškuosius gyvenimo, gyvenimo prasmės klausimus. Sakralumas niekur neišnyko – jis išlaikomas per papročius, liaudiškas tradicijas. Ypač esant svetur atsiranda autentiškumo noras, tada ir imame atsigręžti į savąias kultūrinės vertybes.

Vasario 16-osios gimnazija ir VLB dėjo dideles pastangas, kad čia, Hiutenfelde, vėl būtų aktyviai plėtojamas religinis gyvenimas, rūpinamasi sielovada. Atsižvelgiant į faktą, kad kunigų trūksta ir pačioje Lietuvoje, jūsų atvykimu ši misija buvo sėkmingai įvykdyta. Šalia kun. Vido Vaitiekūno esate antras lietuvis kunigas Vokietijoje. Kokia buvo jūsų reakcija sužinojus, kad vykstate į Vokietiją, ir kaip jaučiatės naujose pareigose?

Oficialiais duomenimis, Vokietijoje gyvena apie 60 000 lietuvių. Vokietija yra didelė šalis, dideli ir atstumai. Todėl vienam kunigui rūpintis visa lietuvių sielovada tampa sunku – tai vienas iš motyvų turėti antrą kunigą. Šalia to, Vasario

16-osios gimnazija, Hiutenfeldas - lietuviybės, kultūros, tautinio sąmoningumo ir tikėjimo lopšys. Labai džiaugiuosi, kad turiu galimybę dirbti būtent čia, šioje istorinėje vietoje. Ir man tai tikrai yra iššūkis. Kultūrinis klimatas, santykiai, bendravimas čia, Lietuvoje ir Italijoje gerokai skiriasi. Reikia pažinti, suvokti vokišką aplinką, mentalitetą. Kokioje aplinkoje mes gyvename, tokioje ir skleidžiamės kaip žmonės.

Mano paskyrimas yra tarnauti vokiškoje Lamperthaimo parapijoje, rūpintis gimnazijos bei lietuvių sielovada šiame regione. Tai net, sakyčiau, trys aspektai ir trys iššūkiai vienu metu. Mokytojavimas gimnazijoje galbūt tik laikinas, bet taip pat naujas iššūkis, mat turiu dėstytojo patirties, tačiau tai ne tas pats. Iš akademinio bendravimo su studentais reikia pereiti į žaismingesnę, tinkantį mokiniams.

Žinią, jog važiuosiu dirbti į Vokietiją, sutikau ir su tam tikru nerimu, ir su džiaugsmu. Mėgstu iššūkius, su džiaugsmu priėmiau ir šį. Apie Vasario 16-osios gimnaziją ir VLB žinojau nedaug. Dabar matau, kad čia yra sena ir solidi bendruomenė su stipriomis tradicijomis. Tai, kas sukurta - palaikykime, tęskime, puoselėkime.

Kokie pirmieji išpūdžiai, ir, jūsų manymu, didžiausi laukiantys iššūkiai?

Išpūdžiai labai teigiami. Aplinka man net priminė Amerikoje, Putnamo miestelyje, esantį vienuolyną, kuriame teko viešėti mėnesį. Ten taip pat tokia žalia aplinka, parkas, vienuolynas. Labai panašu, tik čia vietoje vienuolyno - mokykla. Nors kažkada sau sakiau, kad galbūt norėtuši dirbti mieste, gyventi intensyvesniu ritmu. O čia kitaip. Čia - grožis, ramybė. Manau, kad žmonės čia puikūs, nuoširdūs, jie ieško kontakto, nori bendrystės, daug iš tavęs tikisi. Ieško, nori Dievo. Gyvendami toli nuo Lietuvos, jie nori išlaikyti ryšį per kalbą, per tikėjimą, per kultūrinius dalykus. Mano siekis - padėti tą ryšį išlaikyti.

Vokiškoje aplinkoje didžiausias laukiantis iššūkis, be abejo, kalba, kuri pastoracijoje yra labai svarbi. Darbas su jaunimu, darbas mažoje bendruomenėje - taip pat nemenki iššūkiai. Galų gale didžiausias gyvenimo iššūkis - visiškai pakeisti įprastą aplinką ir įsigyventi naujoje.

Dėl gimnazijos bei kone visų Vokietijoje veikiančių lietuviškų institucijų būstinių Hiutenfelde ir apylinkėse tautiečių koncentracija yra bene didžiausia Vokietijoje. Nepaisant to, tai yra palyginti nedidelė bendruomenė.

Darbas tokioje bendruomenėje jums - iššūkis ar privalumas?

Nors ir nedaug, bet esu įgijęs patirties dirbant mažoje, kaimo bendruomenėje. Vaikus ruošiant sakramentams, kalėdojant, laikant mišias, galiausiai bendraujant su žmonėmis yra tekę pajusti tą gyvenimo ritmą.

Maža bendruomenė yra privalumas: gali geriau matyti, pažinti savo žmones, jausti ir išgyventi parapijos pulsą. Miesto bendruomenėje tam tikrų dalykų nespėji fiziškai, mieste dažnai jaučiamas atitolimas, susvetimėjimas.

Čia, Hiutenfelde, nors bendruomenė ir nedidelė, gyvenimas verda. Mano kalendorius bene kasdien pildomas naujais renginiais, tik suspėk visur dalyvauti!

Matau ir gražius santykius su vietine vokiečių bendruomene - tai graži kaimynystė. Tai, kad vokiečiai žino šią bendruomenę, su ja bičiuliaujasi, laikau dideliu ankstesnių kartų įdirbiu.

Kur jaučiatės esantis namuose?

Namai ten, kur aš esu dabar. Aš galiu būti ten, kur reikia. Puikiai jaučiausi itališkoje aplinkoje, po septynerių metų grįžęs į Lietuvą puikiai jaučiausi ir ten. Tačiau būnant svetur, visgi pasiilgsti savos aplinkos. Į Lietuvą visada grįžtu labai mielai. Gyvendamas užsienyje supratau: italu aš niekada nebūsiu, nebūsiu ir vokiečiu. Laimingiausias aš visada būsiu būdamas lietuviu.

Kalbino Agnė Ručytė

“Pasaulio lietuvis”, 2014 m., 09/531.